

DELAVSKA POLITIKA

Uredništvo je v Mariboru,
Ruška cesta, poštini predal 22.

Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.
Uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštini predal 22.
Ljubljana VII, Zadrugi dom.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno 10 Din, za ino-
zemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene
delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. De-
bela tiskana beseda stane Din 1.—. Malih oglasov trgovskega
značaja, stane beseda Din 1.—. V oglašnem delu stane pe-
titna enostolpna vrsta D. 1.50. Pri večjem številu objav popust.
Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 42.

Sreda 21. maja 1930.

Leto V.

Izmene v vladi

Imenovana sta dva nova ministra za
poljedelstvo in socialno politiko.
— Kabinet šteje sedaj 12 resortnih
ministrov in 4 brez portfelja.

Centralni dopisni urad poroča:

Na predlog ministrskega predsed-
nika generala P. Živkovića je kralj
podpisal ukaz, s katerim se imenu-
jejo:

za ministra socialne politike in
narodnega zdravja Nikola Preka;
za ministra poljedelstva dr. Stan-
ko Šibenik;

dočim sta ministra dr. Mate Drin-
ković (soc. pol.) in dr. Anton Fran-
geš (poljed.) imenovana za ministra
brez portfelja.

Oba na novo imenovana ministra
sta bila v parlamentu člana Radiče-
vega poslanskega kluba. Dr. Šibenik
je bil l. 1927 minister za socialno po-
litiko, Preka pa je bil podpredsednik
kluba Hrvatske seljačke stranke.

Panevropska unija.

Coudenhove-Kalergijev načrt.

V soboto se je pričela v Berlinu
seja panevropskega odbora. Predsed-
nik odbora je sklical sejo z ozirom
na Briandovo spomenico 29. evrop-
skim državam, da povedo svoje miš-
ljenje o problemu Panevrope. Seji je
predsedoval Coudenhove-Kalergij.
Seje so se udeležili med drugimi dr.
Ninčić, Cailleaux, prof. Einstein,
Paul Boncour, Thomas Mann, Zaimis
in drugi.

Panevrope je važen problem, ki
ga bodo morali socialisti smatrati kot
prav resno zadevo. Propaganda za
Panevropo izhaja iz »gospodarskih«
krogov ter je nujen problem. Ne sme
pa postati Panevrope kartel evrop-
skega kapitalizma in izhodišče za
njegovo diktaturo. Panevrope, če ho-
če biti problem ugodno rešen, more
biti le demokratična zveza evrop-
skih držav.

Angleški konservativci proti rudarjem.

Angleški konservativci za poslabša-
nje rudniškega zakona.

Konservativci so predlagali izpre-
minjevalni predlog k rudniškemu za-
konu. Zgornja zbornica je predlog
konservativcev sprejela s 134 proti
38 glasovom. Glasovanje pa ne bo
imelo političnih posledic, ker delav-
ska vlada rajši razpiše nove volitve.

Intrige proti london- skemu paktu.

Angleški konservativci proti razoro-
ževanju.

Konservativci se doslej v parla-
mentu niso upali nastopati preveč
ostro proti londonskemu paktu. Intri-
ge so se pa pričele med voditelji
angleške konservativne stranke, ki
odločno obsojajo vladno politiko gle-
de omejitve pomorskega oboroževa-
nja.

Protest proti vladni politiki je
podpisalo do sobote 149 konservativ-
nih politikov ter nameravajo vložiti
tudi interpelacijo v spodnji zbornici.
Najodločneje zahtevajo konservativ-
ci ostro borbo proti delavski vladi,
ki je tako popustljiva.

Londonski pakt pa ima opozicijo
tudi v senatu Zedinjenih držav, češ,
da morajo Zedinjene države še zgra-
diti 21 ladij, da dosežejo pariteto z
Anglijo. Ratifikacija pogodbe se
utegne zaradi tega zavleči.

Socijalistična delavska internacionala ruskemu delavstvu.

Berlin, dne 15. maja 1930.

Iz Berlina poročajo: Izvršni od-
bor socijalistične delavske interna-
cionalne je imel sejo v Berlinu v ne-
deljo, dne 12. maja t. l. pod predsed-
stvom Emila Vandervelda. Zasto-
panih je bilo na seji 22 držav, in si-
cer: Argentinijska, Belgija (2), Danska
(2), Nemčija (3), Finska, Francija (2),
Georgijska, Velika Britanija (3), Ho-
landijska (2), Italija (2), Letška, Avstrija,
Palestina, Poljska (2), Rumunija,
Rusija (2), Švedska (2), Švica, Čeho-
slovaška (2), Ukrajina, Ogrska. Ra-

zen teh so bili na seji zastopniki de-
želni skupin iz Estlandske, Čeho-
slovaške in Poljske. Potem zastop-
nik mladinske internacionalne, za-
stopnica mednarodnega ženskega
odbora, blagajnik izvršnega odbora
in tajnik izvršnega odbora Fric Ad-
ler.

Zelo pomemben je manifest na
ruske delavce, ki ga je sklenila inter-
nacionalna, zlasti tudi v tem oziru,
ker se ne obrača na komunistično in-
ternacionalno, ampak naravnost na
delavske mase v Rusiji.

Gladni rudarji se posvetujejo.

Konferenca rudarjev v Trbovljah.

Z ozirom na poslabšanje položa-
ja v revirjih Trboveljske premogo-
kopne družbe, ki je nastal s tem, da
je uprava drž. železnice vsa naročila
popolnoma ustavila, ne da bi se bil
dosegel sporazum med družbo in že-
leznico, je Delavska zbornica na po-
ziv Zveze rudarjev Jugoslavije skli-
cala za nedeljo, dne 18. maja, ob
4. uri popoldne v dvorani Delavskega
doma v Trbovljah skupno konferen-
co rudarjev, da zavzame stališče k
nastalemu položaju.

Konferenco je otvoril M. Čobal v
imenu Delavske zbornice. Nato je
poročal tajnik Delavske zbornice F.
Uratnik o korakih, ki jih je toza-
devno že podvzela zbornica v spo-
razumu z njej priključenimi strokov-
nimi organizacijami. Za njim so po-
dali svoja poročila predstavniki vseh
ostalih strokovnih organizacij in
predstavniki II. skupine rudarske
zadruga.

Iz poročil je razvidno, da je po-
ložaj rudarjev postal katastrofalen.
Zveza rudarjev je poslala Delavski
zbornici plačilne liste, iz katerih je
razvidno, da nekateri rudarji v te-

kočih periodah niti toliko niso za-
služili, da bi mogli plačati odbitke za
zavarovanje itd. S čim naj potem
preživljajo svoje številne družine?
Podpora, ki so jo rudarji prejeli od
TPD, od svojih strokovnih organi-
zacij, od občin in Delavske zbornice,
je bila le mala kaplja v morje. Ru-
darji so že prej težko izhajali s svo-
jim zaslužkom, sedaj pa, ko so izgu-
bili že cel mesečni zaslužek, so na-
ravnost katastrofalno prizadeti.

Tozadevno se je sklenilo poslati
na vsa pristojna ministrstva in pred-
sedništvo vlade spomenico sledeče
vsebine:

»Predstavniki vsega rudarskega
delavstva, zbrani na sestanku v Tr-
bovljah, dne 18. maja, ki ga je skli-
cala Delavska zbornica, prosijo nuj-
ne odpomoči, ker v revirjih TPD
gladuje 35.000 ljudi.«

Nadalje se je sklenilo, da odpo-
lje Delavska zbornica, če kriza v naj-
krajšem času ne bo rešena, še po-
novno deputacijo v Beograd, da še
ustmeno opozori vlado na vedno ne-
vzdržnejši položaj v revirjih.

Borbe v Španiji.

Priprave za razpis volitev. — Monarhisti in republikanci.

Španska Berenguerjeva vlada na-
merava razpisati volitve v parlament
spomladi. Republikanci, ki se rekruti-
tira iz inteligence in delavstva, za-
htevajo volitve takoj in da se kralj
opraviči pred parlamentom. Repu-
blikanske stranke imajo zvezo v svr-
ho kolaboracije. Monarhisti so cep-
ljeni v dve struji; ena, ki je za kralja

Alfonza, druga, ki želi, da se kralj
Alfonz umakne zaradi napetih poli-
tičnih razmer. Opozicijske stranke
so ustanovile republikansko alijanco,
v katero vabijo tudi socialistično
stranko in delavske organizacije. Ne-
politični narod, meni predsednik vla-
de, je v veliki večini monarhističen.
Volitve bodo dale šele pravo sliko.

Sociološko in narodno-gospodarsko krivoverstvo.

Nedeljski »Slovenec« je posvetil
uvodni članek delavski družini ali
pravilno delavski rodbini.

V članku pravi, da je rodbina do-
bro uspevala, dokler je imelo krščan-
stvo vpliv na javno in gospodarsko
življenje. Izprememba pa je nastala,
ko je zavojeval družbo nov, proti-
krščanski kapitalistični sistem. Ka-
pitalistični sistem ne pozna etičnih
ozirov; njegova gonilna sila je pridobi-
vanje gospodarskih dobrin z vsemi
sredstvi, neglede na interese sploš-
nosti. Posledice so dvojne: bogatim
je to ubilo zmisel za duševne vred-
note in cilj njih je uživanje, kar je ro-
dilo nerazpoloženje in nenaklonje-
nost napram družinam s številnimi
otroci.

Na drugi strani pa je zasadil se-
kiro na korenino rodbin kapitalistični
gospodarski in družabni sistem, ki
onemogoča eksistenco rodbinam in

pogostoma celo samcu. Mnogo rodbin
s številnimi otroci ima mesečnih do-
hodkov komaj nad 700 Din.

Ni torej čudno, da ima prav si-
rensko vabljalnost propaganda mar-
ksističnih agitatorjev s parolo: »Ne
rodimo otrok!« Ti dokazujejo, da je
roditi otroke v tem položaju zločin.
Bela kuga žanje že precej tudi med
delavskimi rodbinami.

»Slovenec« dalje pripoveduje, da
je škof dr. Hammels javno ugotovil,
da utegne biti nositelj nove družabne
obnove ravno delavstvo. In katoli-
čani bi se morali pobrigati za pravne
družine.

Ne bomo polemizirali z gorenjo
vsebino članka. Dovolj je, če ugotovi-
mo, da v fevdalnih časih tudi ni bilo
najboljše na svetu in da se je tiste
čase smatralo ljudi enako za blago
kakor danes, le s to razliko, da je da-
nes delavec nekakšen tuj element v

človeški družbi, ki se ga pozna le ta-
krat, kadar se ga rabi v produkcijo.

Bolj zanimivo je pa, kakšne po-
močke proti »beli kugi« priporoča
»Slovenec«.

Predvsem bi se moral s časopis-
jem in knjigami ter potom osebnega
delovanja zbuhati zmisel za rodbine
in nje važnost za človeštvo. Dalje bi
moral katoliški podjetniki in kato-
liška podjetja prispevati po svoje za
dvig delavske rodbine. Ustanoviti bi
se morale blagajne, v katere bi prispe-
vali podjetniki in delavci za podporo
onih rodbin, ki imajo mnogo otrok.
Primerne bi bile tudi rodbinske do-
klade za otroke. To je le ena misel;
bilo bi jih pa še več, zlasti s pomočjo
države.

Torej »Slovenec« priporoča zo-
pet podporne blagajne ne iz sredstev
splošnosti, ampak iz sredstev pro-
dukcije in delavcev, to je, na račun
dela, delavcev.

Poglejmo sedaj, kaj bi pomenila
taka akcija v človeški družbi?

Modernizacija produkcije, le de-
loma kriza gospodarstva, je postavila
na ceste že milijone in milijone de-
lavcev. Lahko trdimo, da je v civili-
ziranih državah sedem do osem mili-
onov nezaposlenih delavcev in vse
države se branijo celo doraslim,
kreplekim delavcem dovoljevati vsaj
najnujnejšo podporo za nezaposle-
nost. Kapitalizem smatra človeško
delovno silo za blago; če jo rabi, jo
najame za majhno odškodnino, če ne,
pa ne. To je v naravi gospodarstva.

Delovnih sil je torej preveč, ker
se svetovno gospodarstvo ne vrši v
interesu splošnosti, ampak zgolj v in-
teresu samega sebe. Rodbinske bla-
gajne bi bile delna in začasna po-
moč. Toda, če se bo gospodarstvo
razvijalo v tem pravcu, bi rodbinske
doklade ali premije ne imele ne
zdravih narodno-gospodarskih ne
ugodnih socialnih posledic. Množile
bi se čete nezaposlenih še bolj in kon-
kurenca na delovnem trgu ter s tem
demoralizacija in socialni propad ve-
likega dela človeštva. Kapitalistična
družba se brani dajati pomoč celo
nezaposlenim, kaj šele rodbinam in
vedno večjemu številu nepreskrb-
ljenih članov človeške družbe.

»Slovenec« socialna in gospo-
darska politika je torej povsem na
krivi poti. Predvsem bi moralo služiti
svetovno gospodarstvo celokupni
človeški družbi in vsem nje članom,
šele potem bi bilo mogoče govoriti o
»naravni in npravni rodbini«.

Mi se prav dobro zavedamo, da
je naravna pravica človeka, da se ro-
di, a tudi, da živi. Ne moremo pa ra-
čunati, da bi po »Slovenčevih« vidi-
kih koristili človeški družbi, ker bi
kapitalistični družabni red ne mogel
in ne hotel nositi vedno večjih bre-
men in ker bi delavski rod zaradi
vedno večje bede moralno in social-
no moral propadati.

Najmanj pa verujemo, da bi »Slo-
venec« katoliške kapitaliste, kakor
pravi, izpreobrnil.

Rodbina, tudi številna rodbina
ima pravico do življenja, umetno uni-
čevanje človeškega rodu, da, to je pa
le zločin.

Youngov reparacijski načrt je v
soboto stopil v veljavo, ker je Nem-
čija izpolnila vse njegove pogoje.
Francoska vlada je takoj izdala po-
velje četam v zasedenem ozemlju,
da imajo po pripravljenem načrtu iz-
prazniti Porenje do 30. junija t. l.,
katerega dne se tudi reparacijska
komisija razide.

Kakšno je stanje delavskega zavarovanja?

Računski zaključek OUZD v Ljubljani za leto 1929. — Število zavarovancev znaša 94.929. — Skupni dohodki Din 45.903.000, izdatki Din 41.498.000. Delodajalci dolgujejo na zaostalih prispevkih 14.247.000 Din, kljub temu, da so ta denar odtegnili od delavskih mezd.

Iz računskega zaključka za leto 1929, ki ga je predložila uprava urada, je razvidno, da je bolniško-zavarovalna panoga leta 1929 zaključila s poslovnim prebitkom Din 420.120. Število zavarovancev: leta 1929: 94.929; leta 1928: 88.927.

Skupni dohodki zavar. za slučaj bolezni: leta 1929: Din 45.903.000; leta 1928: 41.498.000 Din.

Najvažnejše postavke med dohodki so sledeče:

	v tisočih Din	v odstotkih	1929	1928	1929	1928
1. Upravni stroški	7.134	6.679	15.54	16.10		
2. Vzdrž. ambulat.	1.317	1.091	2.87	2.63		
3. Hranarina	13.318	11.288	29.01	27.20		
4. Porodnice-članice (podpora)	1.948	1.563	4.25	3.77		
5. Porodnice svojke (podpora)	227	216	0.50	0.52		
6. Dečja oprema (članice)	401	324	0.88	0.78		
7. Dečja oprema (svojke)	1.871	1.748	4.08	4.21		
8. Podpore dojljam	0.34	37	0.07	0.10		
9. Babiška pomoč (članice)	217	184	0.47	0.44		
10. Babiška pomoč (svojke)	687	648	1.50	1.56		
11. Pogrebina	482	399	1.05	0.96		
12. Oskrbov. članov v bolnicah	4.906	4.571	10.69	11.02		
13. Oskrbov. svojcev v bolnicah	1.340	1.120	2.92	2.70		
14. Zdravila (članice)	2.876	2.669	6.27	6.43		
15. Zdravila (svojke)	819	753	1.78	1.82		
16. Zobna poprav.	625	645	1.36	1.55		
17. Oskrba v zdravil.	1.746	2.959	3.81	7.13		
18. Zdravniški honor.	4.386	4.087	9.56	9.85		
19. Vzdrž. avtomobila	57	23	0.12	0.06		
20. Obresti	232	—	0.51	—		
21. Sodišče del. zav.	59	94	0.13	0.23		
22. Vzdržev. poslopij	4	—	0.01	—		
23. Poslovni prebitek	420	22	0.91	0.06		

Skupni izdatki so se zvišali za 9.66%.

Upravni stroški so vpostavljeni brez bonifikacije, ki jo panoga za slučaj bolezni po določilih statuta prejme od nezgodno - zavarovalne panoge. Istotako prispeva nezgodno-zavarovalna panoga ustrezni del stroškom sodišča del. zavarovanja, vzdrževanju ambulatorijev in odpisu inventarja.

Pri izdatkih za hranarino opazimo precejšen porast, kar je povzročila hrupa, ki je epidemično nastopila v februarju in marcu 1929. Ta epidemija je zahtevala preko 1 milijon 600.000 Din več izdatkov, če vpoštevamo tudi s tem v zvezi nastale stroške iz naslova zdravil, bolnišnic in zdravnikov. Skupne dajatve, ki jih je urad nudil zavarovancem in svojcem, so znašale v letu 1929 Din 31 milijonov 506.000 — 68.64% (1928 Din 29,131.000 — 70.19%).

Za oskrbo v kopališčih in zdraviliščih je izdal urad Din 1.746.000 (2.820.000), in sicer: v zdravilišču na Golniku Din 696.000, na Brestovcu Din 61.000, na Klenovniku Din 498 tisoč ter v okrevališču »Jadranc« Din 328.000. Iz poročila k rač. zaključku posnemamo, da je okrevališče »Jadranc« na Rabu samostojen obrat, ki izkazuje v letu 1929 dohodkov Din 582.978.36, izdatkov pa Din 504 tisoč 655.03; prebitek Din 78.323.33 je prenešen na račun rezerve okrevališča »Jadranc«. Iz te rezerve se pokriva event. primanjkljaji okrevališča. Rezerva znaša 31.12. 1929 Din 278.335.19. V okrevališču se je oskrbovalo 265 oseb 8826 dni. Dnevna oskrba je znašala Din 60.— odn. Din 65.—.

Iz bilance je razvidno, da znašajo skupna aktiva Din 20.744.000, pasiva pa Din 20.324.000. Med aktivami zavzema skoraj dve tretjini neporavnani prispevki za vse vrste zavarovanja, t. j. 14.247.000 Din.

Ako vpoštevamo, da se prispevki predpisujejo mesečno za nazaj in da je znašal v letu 1929 predpis prispevkov za slučaj bolezni Din 45 milijonov 484.000, za slučaj nezgode

Din 11,617.000, za onemoglost, starost in smrt Din 297.000, ter predpis doklad za Delavsko zbornico Din 2,129.000, za Borzo dela pa 2,218.000 Din, skupaj Din 61,747.000, znaša zaostanek 23.07%, ali skoro trimesečen predpis.

Med aktivami vidimo izkazane tudi nepremičnine, ki so last bolniško-zavarovalne panoge. To je zemljišče na otoku Rabu, ki predstavlja vrednost Din 91.000.

Med pasivi tvori največjo postavko dolg pri Osrednjem uradu v Zagrebu Din 9,688.000.

Če od tega dolga odbijemo predpisane, a še neplačane prispevke za slučaj nezgode Din 2,472.000, dalje likvidirano imovino bivše Okrajne bolniške blagajne v Ljubljani Din 4,244.000, ostane dejanskega dolga le še Din 2,972.000.

Ta znesek predstavlja analogno predpisu prispevkov za slučaj bolezni trimesečni predpis za slučaj nezgode, ter ga pri tem načinu zaračunavanja ni mogoče znižati.

Postavka sklada 3/4 poslov. prebitka izkazuje Din 5,289.000. Ta sklad seveda ni likviden, ima pa svoje kritje v aktivah, pretežno v neporavnanih prispevkih.

Če primerjamo poslovanje prejšnjih let, opazimo, da si urad resno prizadeva znižati režijske stroške. Ti so se znižali od 19.04% v letu 1923, na 15.54% v letu 1929.

Doma in po svetu.

Josip Predavec pred sodiščem. Josip Predavec v Zagrebu je bil predsednik hrvaške seljaške (Radiceve) stranke in se nahaja že od jeseni v preiskovalnem zaporu v Zagrebu. V soboto se je pričela obravnava proti njemu, češ, da je ogrožal varnost imetja. Predavec je bil predsednik propadle zavarovalnice »Providentia«. Obdolžen je, da je kriv ponaredbe bilance, ker je s tem prevaril delničarje, ter dalje, da je kot član uprave in predsednik kmetijske banke enako ponaredil bilanco ter si dal protipravno izplačati 800.000 dinarjev, čeprav je bila banka že jako pasivna. Obravnava je bila burna. Devet zagovornikov je sodni dvor odklanjalo, češ, da je pod vplivom in izjavljalo, da je proces političen. Sodiščni senat je pa ugovor zavrnil in se razprava nadaljuje.

Pametna zahteva. Trgovska družba in njih zbornice v Beogradu so že uvidele, da je nemogoče imeti trgovine dalje časa odprte kakor sme po zakonu biti zaposleno nameščenstvo. Mislili so, da bodo, če bodo imeli tr-

govine odprte dalje časa, izigrali določbe zakona o zaščiti delavcev. Proti temu je odločno nastopila Zveza privatnih nameščencev, pozivši inspekcijo dela. Sedaj pa zahteva tudi trgovska zbornica, da smejo trgovine biti odprte samo deset ur.

Sanatorij za prometno osobje, in sicer za bolnike na prsnih boleznih, nameravajo zgraditi na Gorenjskem. Sanatorij bo stal ali v državnem gozdu blizu Gorij pri Bledu, pri Sv. Neži pri Trzinu ali pa pri Slovenski Bistrici. Proračun znaša 3 milijone dinarjev. Enak sanatorij za štiri milijone dinarjev zgrade v Srbiji.

Vsem, ki se hočejo izseliti v inozemstvo, izseljeniški nadzornik v Ljubljani javlja, da je izseljeniški komisariat v Zagrebu v zadnjem času ugotovil, da se selijo iz Dravske banovine ljudje, ki bi se lahko zaposlili doma ter imeli doma svojo existenco. Ako bi ostali doma, bi preprečevali nazadovanje kmetijskega gospodarstva, medtem pa v inozemstvu večinoma fizično in moralno propadajo, ker ne najdejo primernega zasluga. Izseljevanje bo v bodoče zato dovoljeno le v primerih dokazane nezaposlenosti in pa proti potrdilu, da prosilec za potni list doma ne najde dela. Ob-

tem mora prosilec doprinesiti dokaz, da mu je v deželi, kamor se namerava izseliti, preskrbljeno delo s primernim zaslužkom.

Velika gospodarska manifestacija se vrši v Ljubljani od 29. maja do 9. junija t. l. s prireditvijo X. jubilejnega vzorčnega velesejma. Prireditve bo največja dosedaj prirejenih. Na sejmišču, ki obsega 40.000 kvadratnih metrov prostora, je postavljeno 9 velikih razstavnih zgradb, ki imajo pod svojim krovom skoraj 800 razstavljalcev iz tu- in inozemstva. Zastopane so industrije vseh branž. Posebno opozarjamo na specijalne oddelke, to so tekstilije, usnje, papir in lepenka, pohištvo, stroji in kovine, poljedelski stroji, moderna higijena, perutnina. Ob tej priliki si zamorelo obiskovalci ogledati prirodne krasote divne Slovenije. Uprava velesejma preskrbi ugodne avtobusne zveze z letovišči in zdravilišči, Legitimacije (po Din 30.—), ki upravičujejo do polovične vožnje na železnici, prodajajo denarni zavodi, trgovske in obrtniške organizacije, železniške postaje, Putnik itd.

Preskrbo prenočišč v hotelih ali privatnih stanovanjih za ljubljanske obiskovalce Ljubljanskega jubilejnega velesejma, od dne 29. maja do 9. junija, bo prevzel tudi letos Stanovanjski urad velesejma, ki bo posloval na glavnem kolodvoru nepretrgoma noč in dan. Posebna komisija Stanovanjskega urada bo pregledala vse prijavljene sobe, tako, da bodo obiskovalci dobro in poceni preskrbljeni s čistimi in udobnimi prenočišči.

Časnikarji dobe svetnike. V Rimu se vrše priprave, da proglasi papež tri časnikarje, in sicer, Filiberta in Kamila Vrau ter Gisue Borsi — blaženim.

Mussolini je imel v Florenci zopet hujskajoč govor, v katerem je zagotavljal, da se bo italijansko pomorsko oboroževanje do zadnje tone izvršilo. On svari ostali svet, napasti Italijo, ker njeno prijateljstvo je »dragoceno« in njeno sovraštvo »bridko«.

Zvezo evropskih držav (Pan-evropa) je predlagal francoski zunanji minister Briand in je razposlal vsem državam, včlanjenim v Društvo narodov, tozadevno spomenico. On si zamišlja to zvezo z izključitvijo Anglije in Rusije pod vodstvom Francije, katere interesi naj bi bili z njo na vzhodu in na zapadu zaščiteni. Rusija zavzema nasproti taki evropski zvezi sovražno stališče.

Dekret o izgonu Trockega je bil od političnega biroja komunistične stranke potrjen še za eno leto.

»Grof Zeppelin«, nemška zračna ladja, je startal v Friedrichshafnu k poletu v Južno Ameriko.

Kobilice so napadle Sedmograško. Rumunska vlada se trudi, da bi jih pokončala. Poslužujejo se petroleja.

Davčne defraudacije v Mistelbachu. Pred nedavnim časom smo poročali o davčnih defraudacijah pri davkarjih v mestecu Mistelbachu na Nižavstrijskem. Bivši aktivni avstrijski major Faitl je šel po vojni raje v civilno službo in je postal davčni

Iz spominov zadnjega policijskega direktorja carske Rusije.

Zadnji policijski direktor carske Rusije Vasiljev je letos izdal svoje zanimive spomine v tiskani knjigi, ki obsega 330 strani velikega formata. V svojih spominih opisuje predvsem zalezovanje in preganjanje nekdanjih ruskih revolucionarjev. Ko so boljševiki zmagali, so vrgli policijskega direktorja v ječo, odkoder se mu je pa posrečilo pobegniti v Pariz, kjer je spisal svoje spomine. Knjiga je izšla tudi v nemškem prevodu pod naslovom »Ohrana«. Iz zanimive knjige moremo radi majhnega prostora priobčiti le nekaj poglavij. Tako piše zadnji policijski direktor carske Rusije Vasiljev

o »tajnih sodruznikih« — o izdajalcih iz prepricanja — o policijskih specialistih za vse revolucionarne smeri.

»Pri kriminalnem zločinu, torej na primer, pri nekem umoru ali tatvini stopi oblast v akcijo vedno šele po izvršenem dejanju; naloga policije je, da najde, prime in izroči sodišču zločinca na podlagi najdenih sledi, z zaslišanjem prič in z drugimi pomožnimi sredstvi.

Polpolnoma drugače je, če gre za politične zločine, ki jih pripravlja neka skupina. Tu se državna oblast ne sme omejiti na to, da po dovršenem dejanju krivce kaznuje, temveč mora mnogo bolj stremeti za tem, da pravočasno prepreči nevarno delo, preden revolucionarji sploh zmorejo uresničiti svoje zločinske načrte.

Vsaka vlada sveta je bila in je prisiljena, da varuje obstoj svojega reda z vsakovrstnimi napravami in odredbami; povsod so zato politične oblasti vedno vneto pri delu, da zbirajo vesti o početju svojih notranjih sovražnikov in da pravočasno po-

sežejo vmes, če se kjerkoli pripravlja kak preobrat. V vseh urejenih državah obstoje zato tudi uradi, ki imajo pod različnimi imeni vsi isto nalogo, da vodijo čim bolj neviden, toda učinkovit boj proti revoluciji in anarhizmu.

Skoro edino rabno sredstvo za to, da je oblast poučena o namerah nasprotnikov, je to, da stopi politična policija tajno v zvezo z različnimi osebnostmi iz tabora revolucionarjev; na tem je večinoma slovela delavnost ohrane (ohrana se je imenovala ruska politična policija, op. prev.). Kdaj je bila prvič uvedena ta »notranja agencija«, ne morem povedati, vendar vem, da se je to moralo zgoditi že pred davnim časom.

»Notranja agencija« je bila za sovražnike države mnogo nevarnejša nego zunanja detektivska služba ohrane, kajti potom nje so izvedle oblasti najintimnejše dogodke v različnih revolucionarnih organizacijah. Zato so take »tajne sodruznike« iz vrst nasprotnikov uporabljali tako posamezni policijski uradi, kakor tudi inozemske agencije... Včasih so tajni sodruzniki inozemske agencije prišli nazaj v Rusijo in tu napravili prava inspekcijska potovanja po važnih središčih ruskih revolucionarnih organizacij, pri čemer so se seveda izdajali kot pooblaščenec vrhovnega revolucionarnega vodstva v inozemstvu.

Ohrana je imela med svojimi tajnimi sodruzniki pripadnike vseh stanov: proletarce, vlačuge, diake, ugledne strankarske voditelje in celo narodne poslance. Zelo različni so bili motivi, ki so mogli revolucionarja pripraviti do tega, da je prišel tajno s policijo sodelovati in da je na ta način postal izdajalec nad svojimi tovariši. V dobi svojega uradovanja sem spoznal mnogo brezveznačajnih ljudi, ki so takoj po aretaciji klecnili in se izjavili pripravljeni, da dajo oblastem važne podatke o delovanju svoje skupine. Pri drugih je bilo zopet treba dolgega, spretnega pregovarjanja s strani uradnikov ohrane, preden se je posrečilo pridobiti jih za sodelovanje. Pri tem je seveda bilo najmočnejše vabljivo sred-

stvo obljuba, da ne bodo kaznovani, če ugođe naši želji.

Včasih se je tudi zgodilo, da so se osebe same javile pri ohrani, da hočejo v bodoče podpirati oblast v boju proti prevratnim elementom. Tudi take ljudi sem često srečal, ki so na moje vprašanje, zakaj so se nam ponudili v pomoč, odgovorili, da so hoteli zaslužiti denar.

V splošnem pa materialni moment nikakor ni bil tako velikega pomena, kakor bi se utegnili misliti, ker so bile zelo nizke nagrade, ki jih je mogla plačevati ohrana. Če je imela policija opravka s posebno važnimi osebnostmi, ki so imeli važno mesto v revolucionarnem taboru, je bilo seveda treba globoko poseči v žep in te ljudi za njihovo izdajstvo primerno visoko nagraditi; navadni sodruzniki notranje agencije so pa prejeli redkokdaj več nego 20—50 rubljev mesečno.

Poleg stalnih tajnih sodruznikov so bili tudi ljudje, ki so od slučaja do slučaja prišli na ohrano in podali poročilo o tej ali oni organizaciji, kateri so pripadali ali sami ali njihovi prijatelji. Take slučajne sodruznike smo nagradili z nekaj rublji. Pri takih ljudeh je slo često za maščevanje osebne značaja.

Bile so pa tudi osebe, ki so sodelovale iz čistega interesa na stvari, in prav te so bile najboljše in najspretnije pomožne sile policije. Ena najzanimivejših postav te vrste je bila študentka Sučenko, ki je mnogo let delovala za moskovsko ohrano in ki se je odlikovala s svojimi dragocenimi zaslugami zlasti pri razkritju socialno-revolucionarne bojovne skupine. Na podlagi njenih sporočil smo mogli preprečiti nekaj zasnovanih terorističnih atentatov in njihove zasnovalce spraviti v zapor.

Socialnerevolucionarji so ji dolgo časa vse zaupali in nekoč so ji tudi prepustili izvedbo zasnovanega atentata na generala Kurlova, ki je bil tedaj guverner Minska. V sporazumu z ohrano je prevzela Sučenko to naročilo in je tudi v resnici na določen dan vrgla bombo na generala Kurlova. Seveda so to bombo poprej strokovnjaki ohrane

ne napravili neškodljivo, da ni mogla eksplodirati. Šele čez nekaj let so odkrili socialnerevolucionarji, da je Sučenko igrala dvojno igro.

Delo s tajnimi agenti je vodila ohrana skrajno previdno; če so se kdaj prezrla v tem oziru predpisana pravila, je imelo to skoro vedno usodopole posledice.

Predvsem je bilo načelo, da se ni tajnih sodruznikov nikdar imenovalo s pravim imenom... V ohrani sami so le vrhovni vodje poznali resnična imena agentov, tako da niso vedeli, s kom imajo opraviti, niti uradniki, ki so bili v stalnih zvezah s tajnimi sodruzniki.

Sestanki med voditelji ohrane in važnejšimi agenti iz sovražnega tabora so se vršili večinoma v takozvanih »konspirativnih stanovanjih«, katerih je vzdrževala ohrana veliko število. Ta stanovanja so bila v najrazličnejših delih mesta in so se pogostoma menjavala; stremelo se je za tem, da niso različni sodruzniki nikdar prišli v isto, temveč vedno v različna stanovanja. Naslovi teh stanovanj so se seveda držali v najstrožji tajnosti in pod stalno stražo je bila vsaka hiša, v kateri se je nahajalo tako konspirativno stanovanje. Poseben policijski uradnik je imel pregled čez ta stanovanja in ključke od njih; vedno je vsakega ločeno vodil v stanovanje in iz stanovanja, če sta se sestala tajni agent in policijski častnik.

Kljub vsem previdnim odredbam se je včasih zgodilo, da so revolucionarji odkrili naslov takega stanovanja. Potem so ga sami opazovali in tako skušali dognati, kdo prihaja vanj in iz njega; na ta način se jim je včasih posrečilo, da so odkrili tajne agente ohrane.

Nato popisuje Vasiljev organizacijo revolucionarjev, o kateri pravi, da je bila prav tako fino razporejena, kakor policijska: člani niso imeli nikdar pravih imen, vsi so imeli potrjene legitimacije, pri zaslišanju niso hoteli podajati nobenih izjav, niti svojega imena niso povedali itd. Pisali so vse šifrirano, toda policijskim strokovnjakom se je često posrečilo razbrati tudi take nevidne pisave.

komisar v Mistelbachu, kjer je, da bi imel čimvečje zaupanje, postal tudi vodja proslulega Heimwehra. Faitl je hitro postal intimen z največjimi podjetji dotičnega davčnega okraja in gospodje milijonarji so hitro dali Faitlu kredit v iznosu 100.000 šilingov ali 800.000 Din, ne da bi od njega zahtevali najmanjšega potrdila. Zato je Faitl uglednim davkoplačevalcem napravil protiusluge, v višini enega milijona šilingov, seveda na račun države. Poneverba je bila končno odkrita in uvedlo se je kazensko postopanje proti Faitlu in proti podkupljivim davkoplačevalcem. Faitl je prejel 18 mesecev ječe, med tem ko so njegovi meceni šli prosti iz sodne dvorane, če tudi je Faitl sam priznal, da je odpisoval davke na debelo in da so davkoplačevalci vedeli za to.

Poštni in telefonski nameščenci v Parizu so 15. maja dve uri štrajkali in groze z generalnim štrajkom.

V Indiji se nemiri z nezmanjšano ljutostjo nadaljujejo. Razširili so se tudi na francosko Indokino.

Škof se je izgubil na izprehodu. Avstrijski listi poročajo o žalostno-veselem dogodku, ki se je pred kratkim odigral v Stubenbergu pri Hartbergu. Tja je prispel graški vladika dr. Pavlikovski na birmovanje. Bilo je na predvečer birme okrog 7. ure, ko se je g. škofu zahotelo na mal sprehod v samotno okolico. Med tem je bila za 8. uro škofa na čast pripravljena velika poklonitvena parada z bakljado in godbo. Škofa so v farovžu na to opozorili in on je obljubil, da se bo do pol 8. ure vrnil. Med tem so vse pripravili. Ura je bila pol osmih, pa tudi osem. Škofa pa ni hotelo biti od nikoder. Ljudstva in še bolj prirediteljev se je polastila skrajna razburjenost, ki je od minute do minute naraščala. Kaj, če so škofa vjeli rdečkarji po naročilu meksikanske vlade? Končno so organizirali velikansko rešilno ekspedicijo, v kateri so sodelovali orožniki, ognjegasci in neizogibni Heimwehr prelati Seipla. Vsa ta masa iskalcev je krenila v temne smrekove gozdove, da poišče škofa. Kot se je pozneje izkazalo, se je škof pri povratku v vas izgubil. Končno so škofa vendarle našli in tedaj je zavladalo neizmerno veselje, ker so ovce našle pastirja.

Osem dojenčkov umrlo po cepljenju proti tuberkulozi. V Lübecku so podvzeli prvi eksperiment cepljenja dojenčkov s takozvanim Calmette-serumom, po katerem bi otroci postali imuni proti tuberkulozi. Cepljenih je 246 otrok starih od 1 do 10 dni. Od teh je po tem obolelo 23 in od teh je osem umrlo. Iznajditelj seruma, ki ga obenem tudi pripravljajo, je slavnj pariški bakteriolog Calmette na Pasteurjevem zavodu. Serum se pripravlja iz zaklane govede. Na Francoskem je bilo dosedaj s tem serumom cepljenih 75.000 otrok in ravno toliko v smrti, ne da bi se bil dogodil en smrtni slučaj, kot se je sedaj v Lübecku v Nemčiji. V nekaterih državah niso dosedaj še pustili cepljenja ljudi s Calmette-serumom, pač se cepijo z uspehom — teleta.

Kdo bo dobil gramofon?

Evo predlogov: Trije so se že zglasili s svojimi nasveti.

Reči moramo, da so nam ti predlogi, ki žele v principu vsi eno, jako simpatični. Malo bomo še počakali in potem se bomo za enega izmed predlogov odločili. Ta bo potem razpisan.

I. predlog:

Upravi »Delavske Politike«

Maribor.

Izterjati naročnino od zaostalih naročnikov na kakršenkoli način, a pri tem jih ne izgubiti, je stvar dosti delikatna. Zato bi priporočal, da mesto nagrade za najboljši nasvet k prednjem vprašanju obrnete in gramofon razpišete za neplačano naročnino naročnikom potem zbranega žirija od strani uredništva, kateri bi vse prispele plačane naročnine numeratično zabeležili in nagrado bi odločil žreb. Tepež za gramofon ne bi izostal; bogme, tudi zakasneli dolg na neplačani naročnini bi bil trenutno poravnal. (Morda stalno od »nagrade do nagrade«!)

Ljubljana, 15. maja 1930.

Sodružni pozdrav

Jarko.

II. predlog:

Cenj. uprava

»Delavske Politike«

Maribor.

Na Vaš cenj. poziv v dveh zadnjih številkah »Delavske Politike«, Vam sporočam: Napravite poziv zamudnim naročnikom, da ako poravnajo zaostalo naročnino do gotovega dne (n. pr. 5. junij) in upravo lista opozore na tisto novost pri listu, katere do sedaj ni bilo (oziroma kakšne napake v inseratih), da dobe nagrado.

Napravili bi kakšnih pet knjižnih nagrad.

Za opozorilo upravi, naj bi splošni zamudni listi: Cenj. upravi...

Sporočam, da sem danes nakazal znesek Din. za poravnano naročnino »Delavske Politike« in našel novost med (napako), to je in prosim, da se me uvrsti med izžrebance za nagrado.

Želim, da bi Vam moj nasvet pripomogel do zaželenega uspeha.

Črna pri Prevaljah, 17. maja 1930.

S spoštovanjem

Ivan Krašovec.

III. predlog:

Upravi »Delavske Politike«

v Mariboru.

Prečitajoč Vaš poziv, s katerim pozivate naročnike »Delavske Politike«, da pošljejo svoje nasvete v dosego zaostale naročnine, sem se tudi jaz odločil, poslati Vam moj nasvet.

Po mojem mnenju bi bilo najbolje, da se razpiše nagrade, in sicer na ta način: Vsi naročniki »Delavske Politike«, ki poravnajo naročnino za »Delavsko Politiko« za 2 meseca vnaprej imajo pravo do nagrade. Takšne nagrade bi se naj delile vsake četrta leta, in sicer potem zrebanja. Koliko nagrad bi upravištvo bilo zmožno dati, toliko številke bi se naj izžrebalo.

Mislil, da bi se med naročniki na ta način zbudil interes in tekma za dosego nagrade, obenem bi, mislim, tudi privabilo nove naročnike. — Hura, nad gramofon!

Bistrica, 16. maja 1930.

I. Fürst.

Sodružno pozdravlja

Konstruktor zračne rakete smrtno ponesrečil predno je nastopil polet. V Berlinu se je pripravljaval izumitelj zračne rakete Valier na polet. Toda, ko je hotel stroju dovesti gorilnega plina, je isti eksplodiral. Konstruktorja je silen zračni pritisk vrgel ob tla, da je obležal na mestu mrtve.

Velik koncert delavskih pevskih in glasbenih društev v Mariboru.

V skupnem zboru je nastopilo 120 pevcev.

Veliki koncert, ki ga je priredila »Zveza delavskih pevskih društev v Mariboru« s sodelovanjem pevskih društev »Svobode« in »Grafike«, ter »Godbe železniških delavcev in uslužbencev«, v soboto 17. t. m. v veliki dvorani pivovarne »Union« v Mariboru, je bila mogočna prireditev, ki je imela v moralnem oziru popoln uspeh. Nastopilo je osem zborov s šestnajstimi skladbami. Godba je ob začetku in koncu pevskega programa, ter med odmorom, odigrala pod spretno taktirko svojega kapelnika in skladatelja g. Maksa Schönherria, sedem kompozicij, od katerih je zlasti vredno omeniti »Izletno koračnico« in »Ruske narodne pesmi« od Maksa Schönherria in »Slovanški ples« od Antona Dvořaka. S ponosom lahko rečemo, da je ta godba najboljša v Mariboru. Pevski program je zaključil in otvoril skupni moški zbor 120 pevcev iz različnih pevskih društev. Mogočno so doneli akordi Uthmanove »Ob zori« in I. pl. Zajca večno lepe »Slava delu«. Tu smo lahko presojali, koliko prednosti bi imel en sam takle močan pevski zbor napram tolikim majhnim zborom, ki imajo komaj po 20 do 30 glasov. Ali bi ne bilo mogoče tak zbor trajno vzdržati? — Sledila so potem posamezna društva: »Pevski odsek pekov«, pevovodja g. E. Füllekruss, je najbolj ugajal z narodno »Ko so fantje proti vasi šli«. Zbor se je od lanskim nastopov precej popravil. Društvo »Naprej« iz Ptuj, pevovodja g. Šerana, je za tako veliko dvorano številčno preslab in mu manjka odrske sigurnosti. Z Ipavčev »Zvečer« ni prišel do veljave, Sattnerjevo »Pogled v nedolžno oko« je pa čisto dobro zapel. Nato je nastopila »Grafika«, pevovodja g. Avsenak, prvič na delavski prireditvi, in reči moramo, da smo bili prijetno iznenadeni. Adamčičev »Pesem o beli hišici« in Prelovčev »Zapoj mi pesem, dekle« je zapel s fino ubranostjo in precizno izgovorjavo. Obeta biti naš najboljši pevski zbor. V društvu »Enakost« iz Studencev (pevov. Nerat) pogrešamo nekaterih nekdanjih glasov in ambicije. Tudi izbira skladb ni bila posrečena: Försterjeva »Njega ni« ni vžgala. Bi bilo bolje, če bi jo zapeli na narodni način. »Spomin na zimski večer« je boljše ugajal. Nestor naših pevskih društev »Frohsinn« (pevov. Nerat) se je napram prejšnjim časom precej popravil. »Popotnikovo« in »Das Lied der Arbeit« s spremljevanjem orkestra, je dobro absolviralo, čeprav soli niso bili posrečeni. S solisti je pri naših društvih sploh križ, ker dobro izsolanih sploh nimamo. Najeti in plačani solisti pa ne dvigajo vrednosti ostalih pevcev. Zato naj bi se sklade s soli raje ne stavile v program, dokler ni društvo sigurno, da ima res dobrega solista, ki z lahkoto jemlje vse glasovne stopnje in more premagati tudi akustiko velike dvorane. Mešani zbor »Svobode« (pevov. Nerat) je zelo ljubko in dobro zapel Ipavčev »Milada« in »Ej tedaj«. Mešani zbor je med moškimi zbori vplival kot prijetna, harmonična izpremembra, zato se mora skrbeti, da se ta zbor ohrani, kljub krizi, ki jo povzroča močna fluktuacija članstva. Svoječas je šel ta zbor menda še enkrat toliko članov. Vidi se, da ji posveča pevovodja g. Nerat posebno pažnjo. »Krilato kolo«, pevovodja German, je zapelo dve ljubki pesmici, Volaričev »Colničku« in Mihelčičev »Polje, kdo bo tebe ljubil«; zlasti zadnja, po narodnem motivu zapeta pesmica, je poslušalce vžgala. Tu zopet vidimo potrebo, da se za delavske koncerte izbirajo predvsem narodne pesmi, ki jih občinstvo razume in z navdušenjem sprejema, medtem ko se pri ne vem kako težkih umetnih skladbah zažrti pasivno, ker mu stvar ne gre do srca. Pa tudi od pevcev zahtevajo narodne pesmi mnogo manj truda in stroškov in peli jih bodo vedno z večjim občutkom kakor pa umetne. Saj imamo vendar krasnih slovenskih narodnih pesmi dovolj na izbiro. — Ob tej priliki moramo izreči še posebno priznanje pevovodji g. Neratu, ki je dirigiral kar štiri zборе, kar zahteva gotovo mnogo truda in požrtvovalnosti.

Obisk koncerta je bil dovoljen, vendar ne tak, kakor smo ga bili vajeni prejšnja leta. Kriv je najbrž nesrečni datum. Zakaj

se ni mogel vršiti ta koncert že v soboto, 3. maja? Do 17. se je pa prvomajsko tradicionalno razpoloženje že razkadilo in delavstvo ob tem času že tudi nima več denarja. In pa predprodaja vstopnic bi bila lahko boljše organizirana; v železniških delavnicah so baje povpraševali po vstopnicah, a jih zaupniki niso imeli. No, kljub vsemu je bil koncert dobro obiskan. Še celo iz Bistrice in iz Ruš je prišlo lepo število naših vrlih Svobodašev. S prireditvijo smo lahko zadovoljni, naša društva pa naj gredo na delo, da nam v doglednem času lahko nudijo zopet kaj podobnega.

T. M.

Ljubljana.

Zasebnim nameščencem. Zveza privatnih nameščencev v Ljubljani posluje vsak dan razen nedelj in praznikov od 7. do pol 9. ure zvečer v društvenem lokalu, glavni vhod, prvo nadstropje, leva vrata. Tam dobe člani potrebne informacije ter se vpisujejo člani. Zunanji nameščenci v bivši ljubljanski oblasti, ki žele vstopiti v Zvezo privatnih nameščencev, naj se obračajo na gorenji naslov. — Prijatelji, spoznajte in zavedajte se, da je malokatera stroka tako potrebna dobre strokovne organizacije, kakor nameščenci in nameščenske, ki je dejansko najbolj izkoriščana, dasi bi si z organizacijo lahko izboljšala svoj socijalni in službeni položaj.

Maribor.

Vendar tako daleč. Danes se vrši komisijski ogled stavbišča za palačo Okrožnega urada. Načrti so vloženi in upati je, da bo mestna občina zadevo pospešila, tako, da se bo tekom kakih 6 tednov že začelo z zidanjem.

Zborovanje Derwuschekovih delavcev. V nedeljo dopoldne so imeli delavci opekarne Franca Derwuscheka članski sestanek svoje strokovne organizacije v Lajtersbergu, ki je bil zelo dobro obiskan. Na sestanku je predaval dr. Avg. Reisman o zakonu o zaščiti delavcev in Inspekciji dela ter je delavcem zlasti razložil določbe zakona glede delovnega časa, plačevanju 50% za nadure, glede odmora med delom, nedeljskem počitku, o določbah glede zdravstvenih in varnostnih naprav v tovarni, glede odpovedne dobe in pravicah ter dolžnostih Inspekcije dela. Urednik Eržen pa je predaval o strokovni organizaciji delavstva, njenem namenu in pomenu za delavca. Navzoči so sledili z velikim zanimanjem obema predavateljema in dobili nato tudi pojasnila na številna vprašanja. Delavci so tudi navajali razne pritožbe o razmerah v tovarni, kjer jim manjka zlasti vodnjak s pitno vodo, po katero morajo hoditi preko hriba itd. Pritožbe so se zabeležile in sporočile poklicanim oblastem. H koncu je bil izvoljen nov odbor strokovne organizacije z Josipom Rubinom na čelu. Navzoč je bil tudi zastopnik Delavske zbornice, Alojzij Čeh.

Slovenščina rodoljubov. Lepaki »kulturnih« filmov mariborske Zveze kulturnih društev reprezentirajo že celi teden sledečo krasno slovenščino: »Da je dana možnost, da si vsakdo ta velefilm ogleda, so cene kljub velikim izdatkom nezvišane.« Predsednik te kulturne zveze je generalni tajnik narodne odbrane, učitelj g. Skala, ki je za svoje tajništvo pri Narodni odbrani

ČITAJTE „DELAVSKO POLITIKO“

**NAROCĀ SE
MARIBOR
POŠTNI PREDAL 22**

celo oproščen šolskega pouka. Seveda se nahaja na lepakih tudi nemški tekst, samo da je dobiček večji, z reklamo kulture »Die Liebe des Menschikof«. Če pa delavec v delavnici napiše besedo »zum Aufpressen«, ker slovenskega izraza ni, zgubi službo. V gornjem stavku ZKD pa ni nič manj kot 5 glavnih napak, za katere bi dobil celo ljudskoškolski učenec 5 rdečih kljuk.

Carina na kavo in čaj. Glasom naredbe ministrstva financ se je z dnem 1. aprila 1930 določila uvozna carina na kavo v sledeči izmeri: surova kava Din 140.— od 100 kg, mleta in pražena kava Din 200.— od 100 kg, na čaj Din 240.— od 100 kg.

Celje.

Koncert »Svobode«. Po dolgem času je imelo celjsko delavstvo in drugo občinstvo dne 10. maja zvečer v mali dvorani Celjskega doma krasen večer, ko je imelo priliko prisostvovati drugemu pevskemu koncertu našega pevskega zbora »Svobode«. Pevski odsek se je že dalje časa pripravljal, da priredi koncert v obliki, kot ga je imel lanskega avgusta. Toda ta koncert je bil še boljši, tako glede vsebine, kakor tudi glede poseta. Že pevske točke, 12 pesmi, so bile dobro razporejene. Zbor sam je štel tokrat pri nastopu 41 pevcev. Takoj prva točka je občinstvo zadivila, pevci so zapeli »Pevsko slovo« od Eisenrutha. Z vsako naslednjo pesmijo pa se je stopnjevalo navdušenje občinstva. Da ne naštevam vseh točk, omenjam samo, da je zbor moral ponavljati dr. Jenkovo hrvatsko »Dunte vetri«, C. Pregljevo »Mornarjevo slovo«, Prelovčev »Hišca pri cest' stoji« in rusko narodno »Dvanajst razbojnikov«. Pozabiti pa ne smem tudi zaključne Ottove »Čuj mo gočnih gromov glas«, ki se je morala tudi ponoviti. Vključ dolgemu programu in večkratnemu ponavljanju so pevci vztrajali na svoji umetniški višini do konca. — Na splošno se more reči, da je pevski odsek »Svobode« res najboljši pevski zbor v Celju, kar je priznalo par na koncertu navzočih

celjskih pevskih strokovnjakov. Ko so se pevci pojavili na odru, se je poznalo na prvi mah, da so sami delavci in marsikdo je menda dvomil o njihovi »umetnosti«. Ko so pa zapeli, se nam je pa zdelo, da je to pevski zbor kdove kakšnega salonskega društva. Splošno izvajanje je bilo prav disciplinirano, vsi glasovi so prišli jako dobro do izraza in videlo se je, da ima naš priznani pevovodja, g. učitelj Pregelj, vsakega pevca kakor »na konopcu« — malo pocuka, zamahne, pa ima tu, kar si je želel. Naših staroznanih tenoristov ne maram ponovno hvaliti, ker jih vsakdo pozna. Tudi to pot so se izvrstno obnesli s svojimi jasnimi, čistimi, močnimi glasovi. Omeniti pa moramo base, ki so večinoma novi, pa so že tako izvežbani, da je res veselje. Basi so vsi doslej primanjkovali temu zboru, sedaj se je tudi ta vrzel izpopolnila, da se lahko gremo kosat s komurkoli. Pri tem koncertu je posebno ugajal, takorekoč presenetil nas je, bariton s. Kobule. Ima prijeten poln ton, ki obeta pri še daljšem vežbanju še večji efekt, dasi je pri tem koncertu rešil svojo vlogo prav dobro. — Dovolil bi si pa opozoriti na malo napako, ki bi se dala kmalu odpraviti: izgovarjajo besedi bi naj bila še bolj razločna in pa tisti -č na koncu besedi bi se naj izgovarjal istočasneje. — Kakor torej rečeno, smo z našim pevskim zborom, z njegovim koncertom in tudi s posetom prav zadovoljni in želimo, da ga slišimo kmalu z novim sporedom. — Po koncertu se je razvila v dvorani prijateljska zabava, pri kateri so pevci ponovili še nekaj pesmi, s. Oset se je pa v izbranih besedah zahvalil posetnikom za obisk, ter jim povedal, da je delavska pesem za nas proletarska molitev, ki se je moramo oklepati z ljubeznijo. — r.

Združna pisarna. Tuk. delavci so otvorili pri prodajalni Kodesa na Kr. Petra cesti informacijsko pisarno, ki bo tekom prihodnjih dni popolnoma urejena. Tu dobe vsi delavci pojasnila v vsakojakih zadevah. Tu je tudi Hranilni oddelek Konzumnega društva. Tu je uredništvo in uprava delavskih listov za Celje in okolico in prosimo vse delavstvo, da se poslužuje te pisarne. V najkrajšem času ustanovimo tudi

pravovarstveno društvo, ki je v današnjih časih »delavske zaštite« prepotrebno. Pisarna je otvorena začasno vsako nedeljo od 9. do 11. ure, ob delavskih pa daje pojasnila Božič, poslovodja konzuma istotam.

Občni zbor priv. nameščencev. V četrtek, dne 22. maja, se vrši v Narodnem domu ob 8. uri zvečer občni zbor celjskih trgovskih nastavljenecv. Na dnevnem redu je poročilo odbora, volitev sodnikov za razsodišče, uvedba pomočniških doklad in slučajnosti. Po končanem obnem zboru predava v okviru Zveze priv. nameščencev predsednik podzveze Maribor Petejan o ravno sedaj zelo važnem vprašanju nameščenskih pravic po načrtu novega obrtnega zakona. V vrstah vseh nameščencev vlada zelo veliko zanimanje za ta obrtni zakon in je pričakovati obilne udeležbe.

Licitacija oddaje del za popravilo vojašnice. V uradnih prostorih komande inženirije Dravske Div. oblasti v Ljubljani se bo vršila dne 6. junija 1930 ob 11. uri prva javna ofertna licitacija za oddajo del pri generalnem popravilu kasarne »Kralja Petra V. O. I.« v Celju.

Jesenice.

Žrtev tuberkuloze. Prošli teden (v četrtek) je umrla na Jesenicah za jetiko mlada delavka (24 let stara) Lojzka Globočnikova. Svoječasno je bila zaposlena v tovarni v Lescah. Bolehala je več let. Ta žrtev je nov dokaz, da jetika razsaja in potrdilo tega, kar smo zadnjič zapisali. — Nedavno je »Slovenec« trdil, da je naš kraj zdrav itd. Za g. župnika in g. župana že morda, ker se imenitno redita. Prebivalstvo, predvsem pa delovno ljudstvo ni zdravo in tudi biti ne more.

Dva promenadna koncerta je priredila naša kovinarska godba v nedeljo, in sicer enega dopoldne na kolodvoru, drugega pa zvečer pred Delavskim domom. Koncertoma je prisostvovala številna publika in morala priznati, da delavski godbeniki podajajo dovršene komade pod vodstvom svojega kapelnika Nodreja.

V tovarni se je pripetilo prošli teden več nesreč lažjega in težjega značaja.

Internacionalna tekma se je odigrala v nedeljo popoldne. Gostoval je prvovrstni avstrijski KAC iz Celovca in igral s »Svobodo«. Razumljivo je, da so zmagali gostje s 7 : 1.

Delavski šport.

S. K. »Svoboda« Maribor : S. K. »Olymp« Celje 3 : 1 (1 : 0). V nedeljo dopoldne se je na Rapidovem igrišču v Mariboru odigrala prijateljska tekma med navedenima moštvoma, ki je končala po trdovratnem, a dostojnem boju z rezultatom 3 : 1 v korist Svobode. S tem se je »Svoboda« revanžirala za svoječasni občutni poraz v Celju. Sodnik Fišer je sodil dobro. Reorganizacija sportnega oddelka »Svobode« v Mariboru torej že kaže ugodne uspehe. Sportniki naj se drže sklepov občnega zbora in naj smotreno delujejo na ozdravitev svojega kluba.

Ujedinjeni savez železničarjev Jugoslavije, podruž. Maribor I
priredi dne 1. junija 1930 v prostorih in na vrtu gostilne Anderle v Radvanju

veliko poletno veselico

s pestrim sporedom kakor petje, godba, ples itd. Vsa bratska, strokovna in kulturna društva se naprošajo, da tega dne ne prirejajo sličnih zabav ter se istočasno vabijo k polnoštevlni udeležbi. Odhod godbe z Glavnega trga ob pol 16. uri. Za dobro postrežbo skrbi gostilničar in odbor. —

Vstopnina prosta. K obilni udeležbi vabi

Odbor.

VABILO.

Stavbena, konzumna in gostilničarska zadruga „Delavski dom“
v Trbovljah

vabi svoje člane na

IZREDNI OBČNI ZBOR

kateri se vrši v nedeljo, dne 25. maja dopoldan ob 9. uri v dvorani Delavski dom.

Dnevni red:

1. Ponovna volitev enega člana v načelstvo.
2. Razno.

NADZORSTVO.

Pozor birmanci!

Konfekcijska trgovina

Žiga Weiss

Celje-Gaberje 3 (v hiši g. Plevčak)

priporoča raznovrstne zgotovljene obleke v vsaki velikosti in po najnižji ceni že od 100 Din naprej. Lastno izdelovanje oblek po meri in najnovejšem kroju. — Oglejte si pred nakupom našo zalogo!

**Nabirajte
nove
naročnike**

VABILO

na

OBČNI ZBOR

Ljudske tiskarne d.d. v Maribor

ki se bo vršil v nedeljo, dne 1. junija 1930 ob 10. uri dopoldne v prostorih Hranilnega in posojilnega društva delavcev v Mariboru, Frankopanova ulica štev. 37.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Čitanje bilance in poročilo ravnateljstva.
3. Poročilo nadzorstva.
4. Glasovanje o bilanci in absolutorij.
5. Volitev nadzorstva.
6. Samostojni predlogi.
7. Slučajnosti.

Izpisek iz društvenih pravil:

- § 26. Vsaka delnica daje pravico do enega glasu.
- § 27. Glasovalno pravico na občnem zboru imajo oni delničarji, ki so vpisani v delniško knjigo družbe.
- § 28. Občni zbor je sklepčen, če je zastopana na njem vsaj ena desetina vsega delniškega kapitala.

Upravni svet.